

послідовної державної гендерної політики, яка базується на міжнародних правових стандартах в зазначені сфері.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 №254к/96-ВР.URL.
2. Грицяк Н. Формування гендерної політики в Україні: проблеми теорії, методології, практики: монографія. Київ: Вид-во НАДУ. 2004. 384с.
3. Кулачек О. Роль жінки в державному управлінні: старі образи, нові обрії: монографія. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи».2005.304с.
4. Гендерна політика в системі державного управління: підручник/ за заг.ред. М.М.Білінської. Запоріжжя: Друкарський світ. 2011.132с.
5. Гошовська В.Г. Основи гендерної політики в парламентській діяльності: навч. посіб./за заг.ред. В.А. Гошовської.Київ: НАДУ. 2011.100с.
6. Реалізація гендерної політики в управлінні освітою: навч.-метод.посіб./ за заг.ред. Н.Г. Протасової. Запоріжжя:Друк.Світ.2011.176с.
7. Бондар Г.Л. Гендерна політика в системі публічного управління України. Публічне управління та митне адміністрування.2019.№4(23)С.34-39

*Большаков Денис Костянтинович, аспірант
кафедри цивільно-правових дисциплін права
навчально-наукового інституту права та
психології НАВС*

СТАМБУЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ ТА ВИТРАТИ НА ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ ДЛЯ ЖЕРТВ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Забезпечення реального доступу до правосуддя для жертв домашнього насильства є одним з центральних завдань в контексті забезпечення прав людини та недопущення дискримінації, що міцно пов'язані також з питаннями сучасного судочинства. Попри задекларовану рівність учасників процесу, на практиці такий доступ часто визначається не лише наявністю процесуальних прав, а й здатністю особи нести фінансові витрати, пов'язані зі зверненням до суду, – передусім витрати на професійну правничу допомогу. Ця проблема може набувати особливої гостроти для осіб, які зазнали домашнього насильства, оскільки вони, як правило, перебувають у стані економічної залежності від кривдника або у скрутному матеріальному становищі в цілому.

Саме ці аргументи беруться до уваги, коли йдеться про необхідність забезпечення надання жертвам домашнього насильства правової допомоги. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (далі – Стамбульська конвенція) у статті 57 зобов'язує держави забезпечити право жертв на правову допомогу та безоплатну правову допомогу відповідно до умов, передбачених національним законодавством [1]. При цьому слід звернути увагу на те, що йдеться про право жертв, тобто будь-

яких фізичних осіб, що піддаються поведінці, що пов'язана з насильством стосовно жінок або з домашнім насильством (ст. 3 Конвенції).

Стамбульська конвенція була ратифікована Україною 20 червня 2022 року і набула чинності для України 1 листопада 2022 року, а отже, відповідно до ст. 9 Конституції України вона стала частиною національного законодавства, що робить її норми юридично обов'язковими і формує стандарт, відповідно до якого Україна повинна забезпечити реальний доступ до кваліфікованого юридичного захисту для осіб, які постраждали від гендерно зумовленого або домашнього насильства. Відповідно до п. 22 ч. 1 ст. 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» [2], особи, які постраждали від домашнього насильства або насильства за ознакою статі, мають право на безоплатну вторинну правничу допомогу з питань, пов'язаних із захистом їхніх прав, визначених законами України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Ця допомога включає здійснення представництва інтересів у судах, інших державних органах та перед іншими особами, а також складення документів процесуального характеру [2, пп. 2 і 3 ч. 2 ст. 13].

Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [3] у п. 4 ч. 2 ст. 20 закріплює обов'язок держави забезпечувати постраждалим особам доступ до правосуддя та інших механізмів юридичного захисту, у тому числі шляхом надання безоплатної правничої допомоги. Відповідно, п. 5 ч. 1 ст. 21 прямо закріплює право постраждалої особи на безоплатну правничу допомогу як одне з основних прав у сфері протидії домашньому насильству.

Важливим елементом системи правового захисту жертв домашнього насильства є також спеціальне процесуальне регулювання. Глава 13 розділу IV ЦПК України, якою врегульовано розгляд справ про видачу обмежувального припису, передбачає, що судові витрати, пов'язані з розглядом такої справи, відносяться на рахунок держави (ч. 3 ст. 350-5 ЦПК) [4]. Це означає, що постраждала особа, яка звертається до суду за захисним приписом, звільняється від судового збору та інших судових витрат у відповідному провадженні, що додатково знижує фінансовий бар'єр доступу до правосуддя у найбільш невідкладних ситуаціях.

Таким чином, чинне законодавство України забезпечує реалізацію стандарту ст. 57 Стамбульської конвенції щодо права жертв домашнього насильства на безоплатну правничу допомогу. Особи, які постраждали від домашнього насильства або насильства за ознакою статі, мають гарантоване право на представництво та складення процесуальних документів у справах, пов'язаних із захистом їхніх прав у відповідній сфері, незалежно від майнового стану. Додатково, у справах про видачу обмежувального припису судові витрати покладаються на державу. Ці механізми у сукупності формують систему фінансових гарантій доступу постраждалих осіб до правосуддя, яка відповідає зобов'язанням України за Стамбульською конвенцією.

Список використаних джерел

1. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами від 11.05.2011. CETS No 210. Набула чинності для України 01.11.2022. URL: <https://rm.coe.int/1680093d9>
2. Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 51. Ст. 577. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3460-17>
3. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 5. Ст. 35. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2229-19>
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40–41, 42. Ст. 492. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1618-15>

Гусєва Інна Олександрівна, студентка 5кв-1 курсу інституту заочного та дистанційного навчання НАВС

Науковий керівник: Верейці О.В., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін, навчально-наукового інституту права та психології НАВС, кандидат юридичних наук, доцент

ЦИВІЛЬНІ ПРАВА І СВОБОДИ ОСОБИ У КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ ВІД ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА: МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ

Проблематика цивільних прав і свобод набуває особливого значення в умовах розвитку приватноправових відносин та потребує чіткого розуміння змісту та правової природи цивільних прав і свобод. Визначення їх сутності дозволяє забезпечити належний баланс між свободою особи та межами правового регулювання. Важливим є також вплив європейських стандартів прав людини на формування сучасного підходу до цивільних прав і свобод у національному праві. Усвідомлення їх значення сприяє підвищенню ефективності судового захисту та стабільності цивільних правовідносин. Особливої актуальності ця проблематика набуває у зв'язку з необхідністю забезпечення ефективного правового захисту осіб, які постраждали від гендерно зумовленого насильства, — явища, що є грубим порушенням фундаментальних цивільних прав і свобод людини.

Цивільне право як суб'єктивна правова категорія визначає межі та зміст можливої поведінки правомочної особи у взаємозв'язку з мірою належної поведінки зобов'язаної сторони. У цьому сенсі суб'єктивне цивільне право виступає формою юридично гарантованої свободи особи, що забезпечується державою. У доктрині цивільного права традиційно використовується концепція так званої «тріади» можливостей, відповідно до якої суб'єктивне право включає свободу вчиняти певні дії, свободу вимагати відповідної поведінки від інших осіб, а також свободу звернення за захистом порушеного або оспорюваного права до